Lietas Nr. A420562111
Lietas arhīva Nr. AA43-1148-14/14

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2014.gada 24.oktobrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente L.Vīnkalna, tiesneses A.Kovaļevska un I.Meldere

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. B/ pieteikumu par Ķekavas novada domes 2011.gada 16.jūnija lēmuma (sēdes protokols Nr.11) Nr.1.§ 2. atcelšanu, sakarā ar Ķekavas novada domes apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 30.aprīļa spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2009.gada 25.augustā Ķekavas novada dome (turpmāk – Dome vai atbildētāja) /pers. B/ (turpmāk – pieteicēja) izsniedza bieži sastopamo derīgo izrakteņu ieguves atļauju Nr.DI-2-2009 (turpmāk – Atļauja) derīgo izrakteņu iegūšanai smilts atradnē /Nosaukums A/.

2011.gada 26.maijā Domes amatpersonas, apsekojot nekustamo īpašumu /Nosaukums B/, kurā atrodas smilts atradne /Nosaukums A/, konstatēja liela apjoma nelegālu sadzīves un būvniecības atkritumu izgāztuvi.

[2] Ar Domes 2011.gada 16.jūnija lēmumu (sēdes protokols Nr.11) Nr.1.§ 2. (turpmāk – Lēmums) Atļauja atcelta.

Lēmumā norādīts, ka jau 2011.gada 30.martā Valsts vides dienests (turpmāk – Dienests) konstatēja pārkāpumus konkrētajā īpašumā. Atkritumu savākšana, pārkraušana, šķirošana, uzglabāšana, reģenerācija vai apglabāšana atļauta tikai tam paredzētajās vietās. Bieži sastopamo derīgo izrakteņu atļauju atceļ, ja tās adresāts izmanto zemes dzīles tādā veidā, kāds nav noteikts zemes dzīļu izmantošanas licencē un atkārtoti pārkāpj normatīvo aktu prasības attiecībā uz zemes dzīļu izmantošanu un aizsardzību vai zemes dzīļu izmantošanas licences vai bieži sastopamo derīgo izrakteņu atļaujas nosacījumus.

[3] 2011.gada 25.jūlijā Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicējas pieteikums par Lēmuma atcelšanu. Pieteikums pamatots šādi.

[3.1] Lēmums kļūdaini pamatots ar likuma „Par zemes dzīlēm" 16.panta trešo un ceturto daļu, lai gan no Lēmuma saprotams, ka tas pamatots ar minētā panta trešās daļas 3. un 4.punktu.

[3.2] Nekustamajā īpašumā /Nosaukums B/ ir ievesti būvgruži un atkritumi, bet minētajās darbībās nav konstatēta pieteicējas vaina. Būvgruži ceļa izbūvei ievesti atbilstoši Lielrīgas reģionālās vides pārvaldes 31.maija vēstulei Nr.1-4/1458, taču finansiālu apsvērumu dēļ ceļa izbūve nav pabeigta.

[3.3] 2010.gada 1.oktobrī pieteicēja ar SIA „Aivus" noslēdza līgumu Nr.10/2010 par būvgružu pieņemšanu. Līgums neietver būvgružus, kas ir bīstamie atkritumi. Tomēr ziemā, kad pieteicējai nebija iespējams kontrolēt līguma izpildi, SIA „Aivus" vai citas personas īpašumā ieveda sadzīves atkritumus. Pieteicēja nav organizējusi sadzīves atkritumu ievešanu.

[3.4] Lēmumā nepamatoti konstatēts, ka pieteicēja atkārtoti pārkāpa normatīvo aktu prasības. Gan 2011.gada 30.marta pārbaudes aktā, gan 2011.gada 6.aprīļa administratīvā pārkāpuma protokolā, gan 2011.gada 26.maija apsekošanas aktā fiksēta viena un tā pati situācija, jo kopš 2011.gada ziemas atkritumi nekustamajā īpašumā /Nosaukums B/ nav ievesti.

[3.5] Pieteicēja ir uzsākusi atkritumu izvešanu un būvgružu iestrādi izbūvējamā ceļā, ko apliecina SIA „Meliorātors J" un SIA „Aivus" izsniegtās kvītis par atkritumu izvešanu 2011.gada aprīlī. Tādējādi īpašumā atradās SIA „Aivus" piederošais atkritumu konteiners, kurā pieteicēja ievietoja sadzīves atkritumus.

[3.6] Lēmumā nav ņemts vērā, ka pieteicēja 2011.gadā neveica smilts ieguvi. Ievērojot to, ka dabas resursu ieguve nenotika, nav arī pamata piemērot likuma „Par zemes dzīlēm" 16.panta trešo daļu.

[4] Paskaidrojumos Administratīvajai rajona tiesai atbildētāja norāda, ka pieteikumu neatzīst, un lūdz to noraidīt, pamatojoties uz šādiem argumentiem.

[4.1] Atļaujas 3.9.punkts noteic pienākumu veikt vides aizsardzības pasākumus, kas noteikti tehniskajos noteikumos, 4.1.punkts – pienākumu ievērot derīgo izrakteņu ieguves darbos vides aizsardzības un darba drošības prasības, savukārt 4.2.punkts – pienākumu, ja ieguves darbus pārtrauc uz laiku, kas ilgāks par vienu gadu, nodrošināt licences laukuma konservāciju. Tā kā konkrētajā īpašumā izveidota izgāztuve, nav iespējams konstatēt, vai derīgo izrakteņu vietā ir veikta

laukuma konservācija.

[4.2] Ķekavas novada pašvaldība ir saskaņojusi derīgo izrakteņu atradnes /Nosaukums A/ rekultivācijas veidu – teritoriju sagatavojot izmantošanai lauksaimniecībā vai mežsaimniecībā, vai izveidojot ūdenstilpnes.

[4.3] Apsekojot derīgo izrakteņu atradni, konstatēts, ka nekustamajā īpašumā /Nosaukums B/ izveidota liela apjoma nelegāla sadzīves un būvniecības atkritumu izgāztuve. Lai gan pirms Lēmuma pieņemšanas pieteicēja informēta par to, ka pašvaldība lems par Atļaujas atcelšanu, tomēr līdz tā pieņemšanai priekšlikumi, iebildumi vai apsvērumi no pieteicējas nav saņemti.

[4.4] Pašvaldība 2011.gada 21.jūnija vēstulē lūdza pieteicēju līdz 2011.gada 1.augustam izvest atkritumus. Līdz minētajam datumam pieteicēja darbības neveica, kā arī nevērsās pašvaldībā ar lūgumu pagarināt šo termiņu. 2011.gada 8.augustā īpašumu apsekojot atkārtoti, konstatēts, ka atkritumus turpina uz vietas šķirot un pamazām izvest, taču pašvaldībā nav iesniegti dokumenti, kas apliecina legālu atkritumu apsaimniekošanu.

[4.5] Atkritumu savākšana, pārkraušana, šķirošana, uzglabāšana, reģenerācija vai apglabāšana atļauta tikai tam paredzētajās vietās un ar attiecīgu atļauju. No Atkritumu apsaimniekošanas likuma 15.panta ceturtās daļas izriet zemes īpašnieka pienākums nodot prettiesiski novietotos atkritumus. Zemes īpašnieka un atkritumu radītāja strīds risināms civiltiesiskā kārtībā.

[4.6] Ievērojot to, ka nelikumīgi ievesto atkritumu izvešana nav vienlaicīgi sasaistāma ar bieži sastopamo derīgo izrakteņu ieguvi un pieteicēja neko nedarīja, lai risinātu radušos situāciju, kā arī apstākli, ka atkritumu izvešana notiek, nav pamata uzskatīt, ka atkritumus nav iespējams izvest, neiegūstot derīgos izrakteņus.

[4.7] Pieteicējai var tikt izsniegta jauna licence, ja no īpašuma tiks izvesti atkritumi un derīgo izrakteņu atradne atbildīs licences izsniegšanas priekšnoteikumiem.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 30.aprīļa spriedumu pieteikums apmierināts un Lēmums atcelts. Spriedums pamatots šādi.

[5.1] Lietā izšķirams jautājums par to, vai pašvaldība pamatoti atcēla pieteicējai izsniegto Atļauju.

[5.2] Pašvaldība Lēmumu pamatojusi ar likuma „Par zemes dzīlēm" 16.panta trešo un ceturto daļu, kā arī Atkritumu apsaimniekošanas likuma 15.panta pirmo daļu.

Pieteicēja pamatoti norāda, ka iestāde kļūdaini atsaukusies uz likuma „Par zemes dzīlēm" 16.panta ceturto daļu, savukārt, pamatojot administratīvo aktu ar minētā panta trešo daļu, nav norādījusi precīzu apakšpunktu. Tomēr minētais procesuālais pārkāpums nav būtisks, jo no Lēmuma kopumā ir saprotams, ka tas pamatots ar likuma „Par zemes dzīlēm" 16.panta trešās daļas 3. un 4.punktu.

[5.3] Likuma „Par zemes dzīlēm" 16.panta trešās daļas 3.punkts (*tiesību normas spriedumā izteiktas redakcijā, kāda bija spēkā Lēmuma pieņemšanas brīdī*) noteic, ka zemes dzīļu izmantošanas licenci vai bieži sastopamo derīgo izrakteņu ieguves atļauju tās izsniedzējs atceļ, ja licences vai atļaujas adresāts izmanto zemes dzīles tādā veidā, kāds nav noteikts zemes dzīļu izmantošanas licencē, savukārt 4.punkts noteic, ka atļauju atceļ, ja atļaujas adresāts atkārtoti pārkāpj normatīvo aktu prasības attiecībā uz zemes dzīļu izmantošanu un aizsardzību vai zemes dzīļu izmantošanas licences vai bieži sastopamo derīgo izrakteņu ieguves atļaujas nosacījumus.

Secināms, ka derīgo izrakteņu ieguves atļauja ir atceļama tostarp šādos gadījumos: 1) atļaujas adresāts izmanto zemes dzīles veidā, kāds nav noteikts attiecīgajā licencē; 2) atļaujas adresāts atkārtoti pārkāpj normatīvo aktu prasības attiecībā uz zemes dzīļu izmantošanu un aizsardzību; 3) atļaujas adresāts atkārtoti pārkāpj bieži sastopamo derīgo izrakteņu ieguves atļaujas nosacījumus.

[5.4] Pārbaudot, vai ir konstatējams, ka atļaujas adresāts atkārtoti pārkāpj normatīvo aktu prasības attiecībā uz zemes dzīļu izmantošanu un aizsardzību vai atļaujas nosacījumus, tiesa secinājusi, ka pašvaldība atļaujas atcelšanu saistījusi ar konstatētajiem pārkāpumiem atradnē – nelegālas atkritumu izgāztuves izveidošanu. Tiesa norādījusi, ka minēto pašvaldības secinājumu apstiprina šādi lietā esošie pierādījumi.

[5.4.1] Dienesta Lielrīgas reģionālās vides pārvaldes 2011.gada 30.marta pārbaudes akts, kurā konstatēts, ka atradnē ir savesti atkritumi (sadzīves atkritumi, būvgruži, lielgabarīta atkritumi) un tiek veikta atkritumu šķirošana, dedzināšana un, iespējams, apglabāšana. Atkritumu uzglabāšana un šķirošana notiek uz nepiemērota seguma, kā rezultātā tiek piesārņota apkārtējā vide. Visas darbības atkritumu apsaimniekošanas jomā tiek veiktas bez attiecīgām atļaujām. Atradnes teritorijā atrodas SIA „Aivus" atkritumu konteineris, kurš ir tukšs. Zemes dzīļu ieguve pārbaudes brīdī nenotiek. Vizuāli redzams, ka ir notikusi zemes dzīļu ieguve, par ko liecina izraktā ūdenstilpne un izveidotās smilts krautnes.

[5.4.2] Pārbaudes aktam pievienotie fotoattēli.

[5.4.3] Dienesta Lielrīgas reģionālās pārvaldes 2011.gada 6.aprīļa pārbaudes akts, kurā konstatēts, ka atradnē ir savesti atkritumi (sadzīves atkritumi, būvgruži, lielgabarīta atkritumi) un tiek veikta atkritumu šķirošana, uzglabāšana. Atkritumu uzglabāšana un šķirošana notiek uz nepiemērota seguma, tiek veikta arī atkritumu apglabāšana (no savestajiem atkritumiem tiek atšķirots metāls, koks u.c., bet pārējais tiek sabērts atradnes laukuma teritorijā un pa virsu daļēji izlīdzināts ar grunti). Atkritumu apglabāšana ir veikta vismaz viena hektāra platībā. Apglabāto atkritumu apjoms ir vairāki tūkstoši kubikmetru. Visas darbības atkritumu apsaimniekošanas un apglabāšanas jomā tiek veiktas bez atkritumu apsaimniekošanas atļaujām. Atradnē atradās kāpurķēžu buldozers, ar kuru tika izlīdzināti atkritumi. Atradnes teritorijā atrodas SIA „Aivus" atkritumu konteineris, kurā ievietoti atšķiroti metāllūžņi.

[5.4.4] 2011.gada 26.maija teritorijas apsekošanas akts, kurā pašvaldības un pašvaldības policijas amatpersonas konstatējušas, ka smilšu ieguves vietā atrodas liela apjoma nelegāli sadzīves un būvniecības atkritumi, kas ar traktortehnikas palīdzību ir izlīdzināti un iestumti teritorijā esošajos reljefa padziļinājumos, betona un asfalta gabali, veci ķieģeļi, dēļi, cauruļu

gabali, plēves.

[5.4.5] Pieteikumā norādītais, ka nekustamajā īpašumā /Nosaukums B/ ir ievesti būvgruži un atkritumi.

[5.5] Atbilstoši Atļaujā paredzētajiem zemes dzīļu izmantošanas nosacījumiem atļaujas adresātam jāveic vides aizsardzības pasākumi saskaņā ar nosacījumiem, kas noteikti Dienesta tehniskajos noteikumos (3.9.punkts), kā arī jāievēro derīgo izrakteņu ieguves darbos vides aizsardzības prasības (4.1.punkts).

Tehnisko noteikumu 1.2.punkts noteic, ka atradnes izstrāde veicama atbilstoši likuma „Par zemes dzīlēm" nosacījumiem. Minētā likuma 14.panta 6.punkts tostarp noteic, ka zemes dzīļu izmantotāju pienākums ir ievērot standartus, normas un noteikumus, kas reglamentē vides aizsardzību.

Atbilstoši Vides aizsardzības likuma 18.panta 7.punktam valsts kontrole vides aizsardzības jomā tostarp attiecas uz atkritumu apsaimniekošanu.

Atkritumu apsaimniekošanas likuma 15.panta pirmā daļa noteic, ka atkritumu savākšana, pārkraušana, šķirošana, uzglabāšana, reģenerācija vai apglabāšana ir atļauta tikai tam paredzētajās vietās. Savukārt minētā panta ceturtā daļa noteic, ka zemes īpašnieks, kura īpašumā tiek prettiesiski novietoti sadzīves, bīstamie un ražošanas atkritumi tam neparedzētā vietā, nodod tos atkritumu apsaimniekotājam, kurš ir saņēmis atļauju attiecīgo atkritumu apsaimniekošanai, sedz šo atkritumu apsaimniekošanas izmaksas un ir tiesīgs prasīt zaudējumu atlīdzību no šo atkritumu radītāja.

Secināms, ka derīgo izrakteņu ieguves atļaujas adresātam tostarp ir pienākums ievērot vides aizsardzības prasības atkritumu apsaimniekošanas jomā, tajā skaitā savācot, pārkraujot, šķirojot, uzglabājot, reģenerējot vai apglabājot atkritumus tikai tam paredzētajās vietās, kā arī nepieļaujot atkritumu prettiesisku novietošanu zemes īpašumā tam neparedzētā vietā.

Konkrētajā gadījumā konstatēts, ka pieteicējai piederošajā īpašumā, tostarp smilts atradnē, atrodas sadzīves atkritumi, kas tiek šķiroti, uzglabāti, apglabāti bez attiecīgas atļaujas un tam neparedzētā vietā. Tātad vispārīgi ir konstatējams, ka pieteicēja pārkāpj normatīvo aktu prasības vides aizsardzības jomā, kā arī Atļaujas nosacījumus.

Tomēr, kā minēts iepriekš, derīgo izrakteņu ieguves atļauja atceļama gadījumā, ja tiek konstatēts, ka normatīvo aktu prasības vai atļaujas nosacījumi pārkāpti atkārtoti. Tiesas ieskatā konkrētajā gadījumā lietā nav iegūti pierādījumi, ka Atļaujas adresāte pieļāvusi atkārtotus pārkāpumus.

Proti, lai runātu par atkārtotību, jākonstatē vienas personas izdarīti vismaz divi patstāvīgi pārkāpumi. Tātad, ja tiesību normas uzliek pienākumu personai ievērot noteiktas prasības (piemēram, veikt darbības ar atkritumiem tikai tam paredzētā vietā), personas bezdarbība (piemēram, pieļaujot atkritumu prettiesisku novietošanu tam neparedzētā vietā) vai darbība (piemēram, veicot darbības ar atkritumiem tam neparedzētā vietā) vērtējama kā ilgstošs pārkāpums. Citiem vārdiem, persona turpina pieļaut normatīvo aktu pārkāpumus, bet šādu rīcību (gan darbību, gan bezdarbību) nevar vērtēt kā atkārtoti izdarītu pārkāpumu.

Gan Dienesta, gan arī pašvaldības amatpersonas lietā konstatējušas vienu un to pašu faktisko situāciju – atradnē atrodas sadzīves atkritumi, kuri tiek uzglabāti, šķiroti, apglabāti. Citiem vārdiem, ir konstatēts, ka pieteicēja ilgstoši neievēro normatīvo aktu prasības.

Dienests uzdevis pieteicējai veikt smilts atradnē /Nosaukums A/ apglabāto atkritumu izrakšanu un izvešanu, nodot atkritumus komersantam, kurš saņēmis attiecīgu atļauju, un aktus iesniegt Dienesta Lielrīgas reģionālajā vides pārvaldē. Izpildes termiņš – 2011.gada 1.maijs.

Dienests tiesu informēja, ka pieteicēja 2011.gada 2.maijā lūdza pagarināt 2011.gada 30.marta pārbaudes aktā un 2011.gada 6.aprīļa pārbaudes aktā uzdoto rīkojumu izpildes termiņu līdz 2011.gada 30.septembrim. Dienests tiesai norādījis, ka, ievērojot pieteicējas lūgumu, pārbaude tiks veikta pēc 2011.gada 30.septembra. Tātad kompetentā iestāde attiecībā uz konstatētajiem normatīvo aktu pārkāpumiem vides aizsardzības jomā ir noteikusi konkrētu termiņu šo pārkāpumu novēršanai. Turklāt, kā secināms no pašvaldības sniegtās informācijas, pieteicēja veic darbības, lai izpildītu Dienesta uzdotos rīkojumus, proti, atkritumi tiek šķiroti un izvesti. Savukārt Lēmums, neskatoties uz to, ka Dienests ir noteicis termiņu pārkāpumu novēršanai, pieņemts vēl pirms šā termiņa beigām.

Tiesa arī nav piekritusi atbildētājas pārstāvja argumentam, ka par atkārtotību liecina tas apstāklis, ka teritorijas piegružošana konstatētajā apmērā nav iespējama ar vienreizēju darbību. Neapšaubāmi, atkritumu ievešana teritorijā, kā tas redzams no lietas materiālos esošajiem fotoattēliem, ir notikusi ilgākā laika posmā un vairākkārt (tas ir, atkritumi uz teritoriju nogādāti vairākas reizes). Tomēr, lai konstatētu atkārtotību juridiskā nozīmē, nav pietiekami ar konstatējumu, ka atkritumu ievešana ir notikusi vairākas reizes. Šādā gadījumā ir nepieciešams konstatēt, ka persona vairākas reizes ir izdarījusi kādas atsevišķas prettiesiskas darbības (vai pieļāvusi šādu atsevišķu prettiesisku darbību izdarīšanu), turklāt katra no šīm darbībām ir aptverta ar vainīgās personas nodomu. Konkrētajā gadījumā ir konstatējams vienots nodoms, kas nav raksturīgs atkārtotībai. Proti, pieteicēja ir pieļāvusi pārkāpumus atkritumu apsaimniekošanas jomā un tos turpinājusi līdz brīdim, kad to konstatēja atbildīgās institūcijas.

Neapšaubāmi, nav pieļaujama situācija, ka persona savā īpašumā pieļauj pārkāpumus atkritumu apsaimniekošanas jomā, tādējādi apdraudot apkārtējo vidi. Tomēr iestādei attiecīgo pārkāpumu novēršanai jāizmanto atbilstoši instrumenti normatīvajos aktos noteiktās kompetences ietvaros. Atbilstoši likuma „Par zemes dzīlēm" 16.panta pirmās daļas nosacījumiem, konstatējot, ka tiek pārkāptas zemes dzīļu izmantošanas licences, bieži sastopamo derīgo izrakteņu ieguves atļaujas vai zemes dzīļu izmantošanu regulējošo normatīvo aktu prasības vai ja zemes dzīļu izmantošanas rezultātā rodas draudi cilvēka veselībai, videi vai īpašumam, Dienests pieņem lēmumu par zemes dzīļu izmantošanas ierobežošanu vai apturēšanu. Savukārt pašvaldība kā derīgo izrakteņu atļaujas izsniedzējs šo atļauju var atcelt tikai tad, ja konstatē atkārtotus normatīvo aktu pārkāpumus atļaujas adresāta darbībās.

Ievērojot minētos apsvērumus, tiesa atzinusi, ka Atļaujas adresātes pieļautie normatīvo aktu pārkāpumi nav kvalificējami kā atkārtoti. Tiesību normas piešķir pašvaldībai kompetenci derīgo izrakteņu ieguves atļauju atcelt tikai

atkārtotu pārkāpumu gadījumā. Līdz ar to atbildētāja ir kļūdaini piemērojusi materiālo tiesību normas un Lēmumā ietvertais pamatojums neattaisno tā adresātei atņemtās tiesības.

[5.6] Tiesa konstatējusi, ka nav izpildījušies arī likuma „Par zemes dzīlēm" 16.panta trešās daļas 3.punktā paredzētie priekšnoteikumi atļaujas atcelšanai, proti, ka atļaujas adresāts izmanto zemes dzīles veidā, kāds nav noteikts attiecīgajā licencē.

Konkrētajā gadījumā Atļauja dod tiesības tās adresātam veikt smilts ieguvi atradnē /Nosaukums A/. Atbilstoši likuma „Par zemes dzīlēm" 1.panta 21.punktam *zemes dzīļu izmantošana* ir ģeoloģiskā izpēte, derīgo izrakteņu ieguve un zemes dzīļu derīgo īpašību izmantošana.

Tiesa nav konstatējusi, ka Atļaujas adresāte būtu zemes dzīles izmantojusi atļaujā neparedzētā veidā. Gluži pretēji, pieteicēja norāda, ka smilts ieguve 2010.gadā pārtraukta. Tātad zemes dzīļu izmantošana kopš 2010.gada vispār nav notikusi. Arī Lēmumā pašvaldība nav pamatojusi, kādā veidā pieteicēja būtu izmantojusi zemes dzīles Atļaujā neparedzētā veidā.

[5.7] Tiesa nav vērtējusi atbildētājas paskaidrojumos ietvertos argumentus par licences laukuma konservāciju un rekultivāciju, jo šādi argumenti nav ietverti Lēmumā, un no administratīvā akta pamatojuma izriet, ka Lēmuma pieņemšanas pamats ir bijis tieši iestāžu konstatējums par pārkāpumiem atkritumu apsaimniekošanas jomā, nevis kādi citi apsvērumi.

[6] Atbildētāja par Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 30.aprīļa spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību, kas pamatota ar šādiem argumentiem.

Pieteicējas rīcība, veicot darbības ar atkritumiem tam neparedzētā vietā, nav vērtējams kā ilgstošs pārkāpums. Tiesa nav ņēmusi vērā, ka atkārtotība ir tad, kad viena persona izdara divus vai vairākus pārkāpumus, kas paredzēti vienā un tajā pašā tiesību normā, un to veido cits citam sekojoši divu vai vairāku tādu pašu (piemēram, atkritumu ievešana un atkritumu ievešana) pārkāpumu izdarīšana. Pieteicējas atbildība (Atļaujas atcelšana) paredzēta likuma „Par zemes dzīlēm" 16.panta trešās daļas 3. un 4.punktā sakarā ar vides aizsardzības un Atļaujas nosacījumu atkārtotu pārkāpumu.

Pieteicēja izdarīja vairākus patstāvīgus pārkāpumus, kurus atbildīgās institūcijas konstatēja 2011.gada 30.martā, 6.aprīlī un 26.maijā, un katru reizi ar no jauna radušos nodomu. Par minēto liecina pieteicējas nodoma ievirze un pārkāpuma objektīvās pazīmes, proti, atkritumu ievešana un apglabāšana vismaz 1 ha platībā ilgākā laika posmā un daudzkārtīgi, radot juridiskas sekas par katru izdarīto pārkāpumu. Ne iestāde, ne tiesa nekonstatēja kopēju mērķi (nelegālās atkritumu izgāztuves veidošanu), kuru aptvertu vainīgās personas vienots nodoms. Atkritumu ievešana un to apglabāšana katru reizi veikta ar jaunu nodomu, tādējādi katru reizi palielinot arī ievesto atkritumu apjomu.

[7] 2014.gada 15.septembrī Administratīvajā apgabaltiesā saņemti pieteicējas paskaidrojumi, kuros norādīts, ka viņa apelācijas sūdzību neatzīst, pamatojoties uz šādiem apsvērumiem.

Atkritumi zemes gabalā ievesti 2010. – 2011.gada ziemā, kad saskaņā ar noslēgto līgumu ar SIA „Aivus" ieveda būvgružus pievedceļu būvniecībai. Pieteicējai nezinot, SIA „Aivus" vai citas personas vienlaikus ieveda arī atkritumus. Pieteicējai 2011.gada pavasarī konstatējot radušos situāciju, nekavējoties atkritumu ievešana pārtraukta, jo teritorija nepārtraukti apsargāta un SIA „Aivus" pieprasīts izvest šos atkritumus. SIA „Aivus" piekrita sadarboties, un tāpēc iestāde arī zemes gabalā konstatēja tās konteineru.

Tādējādi atkritumu ievešana bija jau pārtraukta, pirms Domes un Dienesta darbinieki minēto konstatēja. Kopš 2011.gada pavasara zemes gabalā nav fiksēti citi atkritumu ievešanas gadījumi.

Atkārtots normatīvo aktu prasību attiecībā uz zemes dzīļu izmantošanu un aizsardzību pārkāpums būtu konstatējams gadījumā, ja atkritumi tiktu ievesti arī pēc tam, kad konkrēto situāciju būtu konstatējušas iestādes un par šo pārkāpumu pieteicēja būtu sodīta.

Atkritumu ievešanu vispirms konstatēja pieteicēja un pārtrauca to, uzsākot arī atkritumu izvešanu. Savukārt, ja to iestādes būtu konstatējušas savlaicīgi, tik būtisks kaitējums videi un zaudējums pieteicējai nebūtu noticis.

Pretēji atbildētājas viedoklim, pieteicēja uzskata, lai varētu konstatēt pārkāpuma atkārtotu izdarīšanu, noteikumu pārkāpšana jākonstatē vismaz divas reizes. Tādējādi tiek konstatēts arī tas, ka pārkāpējs pēc tam, kad ir fiksēts pārkāpums, nav labojies, uzliktais sods nav ietekmējis pārkāpēja uzvedību un nenovērš iespējamus pārkāpumus nākotnē. Minētais būtu arī pamats bargāka sabiedrības interešu aizsardzības līdzekļa piemērošanai (licences atņemšanai).

Ja pārkāpējs pēc soda uzlikšanas vairs nepārkāpj atkritumu apsaimniekošanas noteikumus un nerada apdraudējumu videi, piemērot tālākus adresāta tiesības aizskarošus līdzekļus, nav pamata, jo sabiedriski nozīmīgs rezultāts jau ir sasniegts. Adresāts ir pārtraucis nelikumīgo darbību un iespēju robežās uzsācis novērst pārkāpuma sekas.

Pieteicējas atkārtots nodoms ievest īpašumā atkritumus lietā nav konstatēts.

[8] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 245. un 304.panta pirmo daļu lieta tiek izskatīta rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[9] Novērtējusi lietā esošos pierādījumus, apgabaltiesa atzīst, ka pieteikums ir noraidāms.

[10] Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa kopumā ir pareizi konstatējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus un pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs daļā, kurā konstatēti lietas faktiskie

un tiesiskie apstākļi, kā arī daļā, kurā interpretēts likuma „Par zemes dzīlēm" 16.panta trešās daļas 4.punkts un atzīta tā sastāva neesība pieteicējas darbībās. Lietā nav konstatējama atkārtotība ne attiecībā uz normatīvo aktu prasību pārkāpšanu attiecībā uz zemes dzīļu izmantošanu un aizsardzību, ne arī attiecībā uz zemes dzīļu izmantošanas licences vai bieži izmantojamo derīgo izrakteņu ieguves atļaujas izmantošanu. Līdz ar to Administratīvā apgabaltiesa saskaņā ar APL 307.panta ceturto daļu pievienojas pirmās instances tiesas lietas apstākļu konstatējumam un sprieduma motivācijai norādītajā daļā, to neatkārtojot. Apelācijas sūdzības argumenti šajā aspektā nav pamatoti.

[11] Tomēr apgabaltiesa nepievienojas pirmās instances tiesas apsvērumiem attiecībā par likuma „Par zemes dzīlēm" 16.panta trešās daļas 3.punkta sastāva neesamību pieteicējas darbībās.

Minētā tiesību norma noteic, ka bieži sastopamo derīgo izrakteņu ieguves atļauju tās izsniedzējs atceļ, ja atļaujas adresāts izmanto zemes dzīles tādā veidā, kas nav noteikts zemes dzīļu izmatošanas licencē.

Atbilstoši likuma „Par zemes dzīlēm" 1.panta 21.punktam zemes dzīļu izmantošana ir ģeoloģiskā izpēte, derīgo izrakteņu ieguve un zemes dzīļu derīgo īpašību izmantošana. Pirmās instances tiesa uzskatījusi, ka izskatāmajā lietā nav konstatējams, ka Atļaujas adresāte būtu zemes dzīles izmantojusi atļaujā neparedzētā veidā, jo smilts ieguve 2010.gadā ir bijusi pārtraukta un tātad zemes dzīļu izmantošana tobrīd nav notikusi.

Apgabaltiesa šādai tiesību normu interpretācijai nepiekrīt. Tas, ka smilts ieguves tehniskie darbi ir bijuši kādu laiku pārtraukti, nenozīmē, ka atļaujas darbības laikā attiecīgajā vietā nenotiek derīgo izrakteņu ieguve un zemes dzīļu derīgo īpašību izmantošana likuma „Par zemes dzīlēm" izpratnē. Apgabaltiesa uzskata, ka zemes dzīļu derīgo īpašību izmantošana notiek visu laiku kopš šās darbības uzsākšanas visu zemes dzīļu izmantošanas licences vai bieži sastopamo derīgo izrakteņu ieguves atļaujas darbības laikā, vai līdz ieguves pabeigšanai tiesību normās un attiecīgajā atļaujā paredzētajā kārtībā. Izskatāmajā lietā nav strīda par to, ka pieteicēja Atļaujā paredzētās darbības nebija noslēgusi jeb smilts ieguve nebija pabeigta tiesību normās un Atļaujā paredzētajā kārtībā. No pieteicējas paskaidrojumiem arī redzams, ka viņa Atļauju vēlas turpināt izmantot un vēlas turpināt smilts ieguvi.

Apgabaltiesa ņem vērā, ka likuma „Par zemes dzīlēm" 16.panta trešās daļas 3.punkta ietveršana likumā norāda uz to, ka likumdevējs zemes dzīļu izmantošanu veidā tam tieši neparedzētā veidā ir uzskatījis par tik būtisku pārkāpumu vides tiesību jomā, kas ir pamats tiesību liegšanai personai turpināt izmantot zemes dzīles.

Apsverot jautājumu par to, vai izskatāmajā lietā ir samērīga Atļaujas atcelšana, apgabaltiesa ņem vērā, ka pieteicējai ir tiesības pieprasīt un saņemt jaunu atļauju, pirms tam novēršot pieļautos pārkāpumus vides piesārņojošo darbību jomā, smilts atradnes vietā pieļaujot atkritumu novietošanu, šķirošanu, dedzināšanu un, iespējams, apglabāšanu.

Apgabaltiesa arī norāda, ka šajā lietā būtiski ir tas, ka lietā minētās vidi piesārņojošās darbības ar atkritumiem neizceļas no pašu derīgo izrakteņu ieguves procesa, jo tādā gadījumā pārkāpums, visticamāk, būtu kvalificējams saskaņā ar likuma „Par zemes dzīlēm" 16.panta trešās daļas 4.punktu, turklāt ieguves procesā radušies atkritumi, visticamāk, nevarētu sasniegt tik lielu apjomu. Izskatāmajā lietā Atļaujas adresāte ir pieļāvusi, ka Atļaujas izmantošanas laikā un vietā zemes dzīles ir tikušas izmantotas veidā, kas nebija noteiktas Atļaujā, proti, faktiski zemes dzīles tika izmantotas kā vieta piesārņojošu darbību veikšanai. Šāds pārkāpums apgabaltiesas ieskatā ir būtisks, un Atļaujas atcelšana ir samērīga.

Apgabaltiesa uzskata, ka lietas iznākumā nav izšķirošas nozīmes pirmās instances tiesas norādītajam par to, ka Dienests tiesu ir informējis, ka pieteicēja 2011.gada 2.maijā lūdza pagarināt 2011.gada 30.marta pārbaudes aktā un 2011.gada 6.aprīļa pārbaudes aktā uzdoto rīkojumu izpildes termiņu līdz 2011.gada 30.septembrim un ka, ievērojot pieteicējas lūgumu, pārbaude tiks veikta pēc 2011.gada 30.septembra, un ka tādējādi kompetentā iestāde attiecībā uz konstatētajiem normatīvo aktu pārkāpumiem vides aizsardzības jomā ir noteikusi konkrētu termiņu šo pārkāpumu novēršanai, taču Lēmums pieņemts vēl pirms šā termiņa beigām.

Apgabaltiesa norāda, ka šajā lietā ir būtiski, ka konstatētās vides piesārņojošās darbības pieteicējai ir jānovērš pašas par sevi, proti, šāds pienākums no zemes dzīļu izmantošanas tiesību normām izriet tikai netieši, bet primāri tas izriet no tiesību normām, kas attiecas uz vides piesārņošanu. Tāpēc termiņa pagarināšana pienākumam novērst vides piesārņojumu apgabaltiesas ieskatā neietekmē pamatu Atļaujas atcelšanai.

[12] Pirmās instances tiesa nepareizi interpretēja likuma „Par zemes dzīlēm" 16.panta trešās daļas 3.punktu. līdz ar to taisīja nepareizu spriedumu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

Noraidīt /pers. B/ pieteikumu par Ķekavas novada domes 2011.gada 16.jūnija lēmuma (sēdes protokols Nr.11) Nr.1.§ 2. atcelšanu.

Spriedumu viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente L.Vīnkalna
Tiesneses A.Kovaļevska

I.Meldere